

Sondergericht bevoegd was. Meer nog. In Seyss-Inquarts verordening van juli '40 'betreffende de Duitse rechterlijke macht voor strafzaken'¹ was bepaald dat in Nederland, zoals ook in Duitsland het geval was, vonnissen die al in kracht van gewijsde waren gegaan, binnen een jaar geannuleerd konden worden; die annulering zou uitgesproken worden door de *Reichskommissar* op voorstel van de *Generalstaatsanwalt* (de hoogste vertegenwoordiger van het Duits openbaar ministerie), maar alleen dan wanneer het recht verkeerd was toegepast; er moest dan een nieuw proces plaatsvinden. Die regeling werd door Seyss-Inquart bij verordening van 1 juli '42 gewijzigd², en wel in twee opzichten: hij schakelde de *Generalstaatsanwalt* uit, hij bepaalde dat hijzelf kon eisen dat het *Obergericht* de al berechte zaak opnieuw zou berechten, en hij schonk zichzelf de bevoegdheid om tot die annulering over te gaan niet alleen in gevallen van verkeerde toepassing van het recht maar ook wanneer er 'andere gewichtige redenen tot twijfel aan de juistheid van een vonnis' zouden bestaan. Anders gezegd: wanneer hij van mening was dat een bepaald vonnis, hoezeer ook in overeenstemming met de feiten en met de rechtsbepalingen, niet 'hard' genoeg aankwam, dan kon hij dat vonnis annuleren en een nieuw proces doen aanspannen. Kwamen er nu ooit klachten van Hitler, dan kon Seyss-Inquart zijn *Führer* geruststellen: hij zou er dan op wijzen dat hij geheel uit eigen bevoegdheid vonnissen tegen illegale werkers kon annuleren en dat ook bezet Nederland voor alle gevallen die in Duitsland onder een *Sondergericht* vielen, een *Sondergericht* bezat met een vereenvoudigde procedure.

Met dat al had Seyss-Inquart op één wezenlijk punt de gehele *Nacht-und Nebel*-regeling naast zich neergelegd: de berechting van illegale werkers bleef in Nederland plaatsvinden en er was geen sprake van overdracht van hun zaken aan rechtbanken in Duitsland. Het OKW en het *Reichsjustizministerium* namen daar geen genoegen mee, maar het werd november '43 voor die instanties er met klem op gingen aandringen dat nu eindelijk Nederlandse illegale werkers voor de voor hen bestemde rechtbank in Duitsland gebracht zouden worden: het *Sondergericht* te Essen. Er vond toen een bespreking in Den Haag plaats waar Deppner, hoofd van *Abteilung IV* van de staf van de *Befehlshaber der Sicherheitspolizei und des SD* (de functionaris dus die de *Schutzhaft*-voorstellen aan het *Reichssicherheitshauptamt* placht voor te leggen), betoogde dat het *Sondergericht* te Essen niets van de Nederlandse verhoudingen wist en dus inkapabel was om Nederlandse arrestanten te berechten. Spoedig bleek bovendien dat dat *Sondergericht* zo overbelast was dat het niet eens tijd had om tot die berechting over te gaan.

¹ VO 52/40 (a.v., 1940, p. 181-90). ² VO 71/42 (a.v., 1942, p. 340-56).